

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-553/15

**Undis Servizi Srl
versus
Comune di Sulmona**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Consiglio di Stato)

Eelotsusetaotlus – Teenuste riigihanked – Lepingu sõlmimine ilma hankemenetlust korraldamata – Sisetehing – Tingimused – Analoogne kontroll – Peamine tegevus – Mitme kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühing, kellega sõlmiti leping – Tegutsemine ka selliste kohalike omavalitsusüksuste huvides, kellel ei ole äriühingus osalust – Tegevus, millega tegelemise kohustuse on pannud haldusasutus, kellel ei ole osalust

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (neljas koda) 8. detsembri 2016. aasta otsus

- Eelotsuse küsimused – Vastuvõetavus – Vajadus esitada Euroopa Kohtule faktilise ja õigusliku raamistiku kohta piisavaid täpsustusi – Kohustuse ulatus riigihangete valdkonnas*
(ELTL artiklid 49, 56 ja 267; Euroopa Kohtu kodukord, artikkel 94)
- Õigusaktide ühtlustamine – Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord – Direktiiv 2004/18 – Kohaldamisala – Riigihankelepingud, mis sõlmitakse sisetehinguna – Väljaarvamine – Tingimused – Lepingupartnerist ettevõtja tegutsemine peamiselt hankija huvides – Hindamiskriteeriumid*
(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikli 1 lõike 2 punkt a)
- Õigusaktide ühtlustamine – Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord – Direktiiv 2004/18 – Kohaldamisala – Riigihankelepingud, mis sõlmitakse sisetehinguna – Väljaarvamine – Tingimused – Lepingupartnerist ettevõtja tegutsemine peamiselt hankija huvides – Ka selliste kohalike omavalitsusüksuste huvides tegutsemise arvessevõtmine, kellel ei ole äriühingus osalust – Välistamine*
(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikli 1 lõike 2 punkt a)
- Õigusaktide ühtlustamine – Ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord – Direktiiv 2004/18 – Kohaldamisala – Riigihankelepingud, mis sõlmitakse sisetehinguna – Väljaarvamine – Tingimused – Lepingupartnerist ettevõtja tegutsemine peamiselt hankija huvides – Tegutsemine selliste kohalike omavalitsusüksuste huvides, kellel on äriühingus osalus – Enne ettevõtja üle kontrolli jõustumise kuupäeva sooritatud tegevus*
(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18, artikli 1 lõike 2 punkt a)

- Vt otsuse tekst.

(vt punktid 24 ja 25)

2. Igasugust erandit kohustusest kohaldada vastavates direktiivides ette nähtud hankemenetlusi reguleerivaid norme tuleb tõlgendada kitsalt. Sisetehingutena sõlmitud lepingutele tehtava erandi aluseks on erilise sisemise seose olemasolu hankija ja tema lepingupoole vahel, isegi kui see üksus on hankijast õiguslikult eraldiseisev. Niisugustel juhtudel võib asuda seisukohale, et hankija kasutab tegelikult enda vahendeid ning teine lepingupool on peaaegu tema enese allüksus.

See erand eeldab – peale selle, et hankija teostab teise lepingupoole üle kontrolli analoogselt sellega, mida ta teostab oma allüksuste üle –, et põhiosa selle üksuse tegevusest toimub teda kontrolliva hankija või hankijate huvides. Niisiis on selleks, et teise lepingupoole tegevus peamiselt toimuks teda kontrolliva(te) omavalitsusüksus(t)e huvides, vajalik, et muu osa tegevusest oleks marginaalne. Selleks et hinnata, kas käesoleval juhul on tegemist sellise olukorraga, peab pädev kohus arvestama kõiki juhtumi asjaolusid, nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid. Siinkohal on asjakohane käive see, mille asjaomane ettevõtja sai hankelepingu sõlmimise otsuse alusel, mille on teinud vastav(ad) omavalitsusüksus(ed).

(vt punktid 28–32)

3. Otselepingute sõlmimist ehk sisetehinguid puudutava Euroopa Kohtu praktika kohaldamisel, selleks et kindlaks teha, kas äriühingust lepingupool peamiselt tegutseb hankija huvides – eelkõige nende omavalitsusüksuste huvides, kellele kuulub tema kapitalis osalus ja kes teda kontrollivad –, ei saa selle tegevuse hulka lugeda tegevust, millega tegelemise kohustuse on haldusasutus, kellel ei ole selles äriühingus osalust, talle pannud omavalitsusüksuste huvides, kellel samuti ei ole tema kapitalis osalust ega mingisugust kontrolli tema üle, kuna viimati nimetatud tegevust tuleb pidada tegevuseks kolmandate isikute huvides.

Nõude, et asjaomane isik peab põhiliselt tegutsema tema kapitalis osalust omava(te) omavalitsusüksus(t)e huvides, eesmärk on tagada, et direktiiv 2004/18 ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta oleks kohaldatav juhul, kui ettevõtja, kes on ühe või mitme kohaliku omavalitsusüksuse kontrolli all, tegutseb turul ja seetõttu konkureerib tõenäoliselt teiste ettevõtjatega. Äriühingult ei ole tingimata võetud tegutsemisvabadus pelga asjaolu tõttu, et teda puudutavaid otsuseid kontrollivad üks või mitu temas osalust omavat omavalitsusüksust, kui ta saab siiski teostada suurt osa oma majandustegevusest koos teiste ettevõtjatega. Kui aga kõnealuse ettevõtja tegevus peamiselt toimub selle ainsa või nende ainsate omavalitsusüksuste huvides, siis on põhjendatud, et sellele ettevõtjale ei laiene direktiivis 2004/18 ette nähtud kohustused, mis on kehtestatud selleks, et tagada konkurents, millel sellisel juhul ei ole enam mõtet.

Sellest tuleneb, et ettevõtjast lepingupoole igasugust tegevust, mis toimub muude isikute huvides kui need, kellel on tema kapitalis osalus, nimelt selliste isikute huvides, kellel ei ole selle ettevõtja kontrollimisega mingisugust seost, olgu need kas või haldusasutused, tuleb pidada tegevuseks kolmandate isikute huvides.

(vt punktid 33, 34 ja 38 ning resolutsiooni punkt 1)

4. Mis puutub sisetehingutele tehtud erandisse kohustusest kohaldada hankemenetlusi reguleerivaid norme, siis selleks, et kindlaks teha, kas äriühingust lepingupool peamiselt tegutseb nende omavalitsusüksuste huvides, kellele kuulub tema kapitalis osalus ja kes ühiselt teostavad tema üle kontrolli analoogselt sellega, mida nad teostavad oma allüksuste üle, tuleb arvesse võtta juhtumi kõiki asjaolusid, mille hulka võib kuuluda tegevus, millega see äriühing tegeles nende samade omavalitsusüksuste huvides enne seda, kui tema üle hakati niisugust ühiskontrolli teostama.

Selleks et hinnata, kas peamise tegevuse tingimus on täidetud, peab liikmesriigi kohus arvestama kõiki juhtumi asjaolusid, nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid. Mis puutub äriühingust lepingupoole tegevusse, mis on enne kõnealuse lepingu sõlmimist lõpetatud, siis see võib olla kaudne tõend selle kohta, millises ulatuses kavatseb see äriühing osalust omavate omavalitsusüksuste huvides tegutsema asuda pärast seda, kui nad on saanud analoogse kontrolli.

(vt punktid 40–42 ja resolutsiooni punkt 2)